

CZĘŚĆ II. DZIAŁANIA NA RZECZ OCHRONY ŚRODOWISKA

1. JAKOŚĆ I OCHRONA ŚRODOWISKA W PRZEPISACH POLSKICH I UNII EUROPEJSKIEJ

Stowarzyszenie Polski z Unią Europejską nastąpiło na podstawie Układu Europejskiego, który wszedł w życie 1 lutego 1994 r.

Nasze członkostwo wiąże się m.in. **ze zmianami w polityce ekologicznej**. Polegają one głównie na obniżeniu intensywności zużycia energii i materiałów, które po przejściu cyklu pozyskiwania, produkcji i konsumpcji w przeważającej części powracają do środowiska w postaci zdegradowanej, stanowiąc źródło obciążeń środowiska i jego zasobów.

Równie konieczne jest wprowadzenie w prawie polskim zmian uwzględniających wymogi unijne. Przewiduje się, że pełne **dostosowanie do prawa wspólnotowego** nastąpi w przygotowywanej ustawie o ochronie środowiska. Podstawę przygotowywanej ustawy stanowi dyrektywa 96/61/WE w sprawie zintegrowanego zapobiegania i zmniejszania zanieczyszczeń (IPPC), która zapoczątkowała zmiany w prawie emisyjnym.

Pod kątem dostosowania prawa polskiego do prawa wspólnotowego, a w szczególności do dyrektywy w sprawie **oceny oddziaływania na środowisko** niektórych publicznych i prywatnych przedsięwzięć, zredagowany został projekt ustawy o postępowaniu w sprawie ocen oddziaływania na środowisko oraz o dostępie do informacji o środowisku i jego ochronie.

Projekt ustawy określa warunki udostępniania informacji o środowisku i jego ochronie, udział społeczeństwa w postępowaniu w sprawie ocen oddziaływania na środowisko. Stanowi wyodrębnioną część projektu ustawy o ochronie środowiska. Takie wyodrębnienie było niezbędne ze względu na stworzenie możliwości wykorzystania, począwszy już od 2000 r., przydzielonych Polsce przez Unię Europejską przedakcesyjnych funduszy na ochronę środowiska - ISPA. Zgodnie ze stanowiskiem Unii środki z tego funduszu będą mogły być przyznane na te projekty, które zostaną poddane procedurze oceny oddziaływania na środowisko, zgodnej z prawem wspólnotowym. Projekt przewiduje, że dostęp do informacji przysługuje każdemu, ze względu na obywatelstwo i interes prawny. Organy administracji zobowiązane są, z pewnymi wyjątkami również określonymi w ustawie, do ich udostępniania. Istotną nowością wprowadzoną przez ustawę jest udział społeczeństwa w postępowaniu w sprawach z zakresu ochrony środowiska, polegający na prawie składania uwag i wniosków w postępowaniu, którego przedmiotem jest wydanie decyzji i innych dokumentów wskazanych w ustawie. W takim postępowaniu będą mogły wziąć udział nie tylko organizacje społeczne, ale także wszystkie zainteresowane osoby.

W przepisach polskich dotyczących **ochrony powietrza** nacisk położony jest na zapobieganie powstawaniu, ograniczanie lub eliminowanie wprowadzanych do powietrza substancji zanieczyszczających

w celu zmniejszenia stężeń do dopuszczalnego poziomu lub utrzymanie ich na poziomie nie przekraczającym wielkości dopuszczalnych. Filozofia ta częściowo zgodna jest z podejściem wspólnotowym wyrażonym w dyrektywach 96/62/WE (o jakości powietrza) oraz 96/61/WE (IPPC).

Nie znajduje swego odbicia w prawie polskim dyrektywa 96/61/WE w sprawie zintegrowanego zapobiegania i zmniejszania zanieczyszczeń. Obecnie emisja dopuszczalna ustalana jest indywidualnie dla każdego podmiotu gospodarczego w zależności od tzw. tła zanieczyszczeń (aktualnego stanu zanieczyszczenia powietrza na danym obszarze) oraz rzeczywistej ilości emitowanych zanieczyszczeń. W krajach Unii istnieją instytucje wydające zintegrowane pozwolenia (np. na emisję zanieczyszczeń do powietrza, na emisję hałasu, wodnoprawne).

Znaczny postęp w procesie dostosowawczym nastąpił na gruncie nowelizacji z 1997 r. ustawy z 1980 r. i rozporządzeń MOŚZNiL z 1998 r. w sprawie dopuszczalnych stężeń substancji zanieczyszczających w powietrzu oraz w sprawie wprowadzania substancji zanieczyszczających do powietrza z procesów technologicznych i operacji technicznych, które w znacznym stopniu transponowały dyrektywę 88/609/EWG w sprawie dużych obiektów energetycznego spalania paliw oraz dyrektywy imisyjne.

Polskie normy w dziedzinie emisji z pojazdów silnikowych i zawartości ołowiu w benzynie wykazują duży stopień zbieżności z odpowiednimi normami wspólnotowymi.

Dyrektywy UE określają strategię pomiarów zanieczyszczeń powietrza w celu sprawdzenia zgodności lub jej braku z odpowiednimi normami (wartościami progowymi). W zależności od jakości powietrza na danym obszarze wyznaczana jest niezbędna ilość stacji pomiarowych oraz wymagane programy pomiarowe. Dyrektywa ramowa 96/62/WE określa tereny, na których niezbędne jest prowadzenie pomiarów. Są to:

- miasta o liczbie mieszkańców większej niż 250 000,
- strefy, w których stężenia znajdują się pomiędzy wartościami granicznymi a górnym progiem oszacowania,
- strefy, w których przekroczone są wartości graniczne.

Zasadniczą różnicą w przepisach polskich w stosunku do wymagań dyrektywy ramowej jest brak przepisów zobowiązujących do sporządzania programów poprawy jakości powietrza i ich wdrażania na obszarach, gdzie przekraczane są dopuszczalne wskaźniki jakości. Polska podejmuje działania mające na celu ochronę zdrowia mieszkańców poprzez poprawę jakości powietrza atmosferycznego. Wiąże się to z modernizacją istniejącej sieci monitoringowej i automatyzacją pomiarów.

Pełną zgodność prawa polskiego ze wspólnotowym zamierza się osiągnąć poprzez wprowadzenie wymagań unijnych do nowej ustawy o ochronie środowiska oraz przepisów wykonawczych do tej ustawy.

W związku z koniecznością dostosowania do końca 2002 r. polskich przepisów prawnych w zakresie ochrony środowiska do pełnej zgodności z dyrektywami Unii Europejskiej w Ministerstwie Środowiska trwają prace dotyczące **ochrony zasobów wodnych**, w ramach których opracowywano między innymi nową wersję Prawa wodnego oraz projekt nowego rozporządzenia w sprawie warunków, jakim powinny odpowiadać ścieki odprowadzane do wód i do ziemi. W projekcie tym uwzględniono przepisy zawarte w Dyrektywie 91/271/EWG, w tym wyraźnie zróżnicowane warunki odprowadzania ścieków komunalnych i ścieków przemysłowych, pochodzących z różnych gałęzi przemysłu. W obecnie obowiązującym w Polsce rozporządzeniu warunki odprowadzania ścieków, zarówno niektórych wskaźników granicznych jak i wymaganego prawdopodobieństwa ich spełnienia, są ostrzejsze od zawartych w Dyrektywie 91/271/EWG. Z drugiej strony dla dużych oczyszczalni warunki odprowadzania azotu i fosforu są łagodniejsze niż w Dyrektywie. Niesie to określone konsekwencje w przypadku oczyszczalni mniejszych, o równoważnej liczbie mieszkańców (RLM) mniejszej od 10 000, w wyniku czego realizowane aktualnie w Polsce małe oczyszczalnie są znacznie kosztowniejsze i rozbudowane technologicznie w porównaniu do realizowanych w krajach Unii Europejskiej. Natomiast dla oczyszczalni dużych obsługujących ponad 100 000 RLM muszą być przewidziane ostrzejsze warunki na odprowadzanie ścieków zgodnie z Dyrektywą.

Istotną cechą prawodawstwa UE są tzw. „obszary wrażliwe”, podatne na eutrofizację i będące źródłem wody dla celów wodociągowych. Wymagania odnośnie stopnia oczyszczania ścieków są zróżnicowane dla tych obszarów i poza nimi. Obszary te nie są określone w polskim prawodawstwie. Transformacja priorytetów unijnych przy realizacji inwestycji związanych z oczyszczaniem ścieków pozwoli na przyjęcie optymalnego zakresu technologicznego realizowanych obiektów, bez ponoszenia nadmiernych kosztów na rozbudowaną technologię wymuszoną przez aktualne przepisy.

Brak jest przepisów korespondujących z Dyrektywą 91/676/EWG w sprawie ochrony wód przed zanieczyszczeniami spowodowanymi przez azotany ze źródeł rolniczych. Rozbieżności istnieją również w przypadku określania wymaganej jakości wody do picia (80/778/EWG) a obowiązującymi polskimi przepisami. W przepisach polskich nie określono dotychczas szczegółowej listy substancji niebezpiecznych zanieczyszczających wody. Dostosowania będą wymagały również normy dotyczące metod wykonywania analiz wody i ścieków.

W każdej dyrektywie dotyczącej standardów jakości, ochrony wód czy też dopuszczalnych emisji zanieczyszczeń nieodłączną część postanowień stanowią ustale-

nia dotyczące monitoringu. Poza tym zostały wydane osobne przepisy poświęcone przede wszystkim uregulowaniom dotyczącym monitoringu jakości wód i wymianie informacji na ten temat pomiędzy krajami członkowskimi. Dyrektywa 79/869/EWG poświęcona jest specjalnie metodom pomiarów, częstości poboru prób oraz badań jakości wód powierzchniowych stanowiących źródło zaopatrzenia ludności w wodę do picia. Jest ona ściśle związana z wcześniej wydaną dyrektywą dotyczącą jakości wód powierzchniowych przeznaczonych do poboru w celu zaopatrzenia ludności w wodę do picia. Ważnym aktem jest też Dyrektywa 77/795/EWG dotycząca wspólnej procedury wymiany informacji o jakości wód powierzchniowych w krajach unijnych, w której nakłada się na kraje członkowskie obowiązek prowadzenia pomiarów jakości wody w określonych stacjach badawczych oraz ustala wskaźniki, w odniesieniu do których mogą być wymieniane informacje. Sprawy monitoringu jakości wód są w ciągły sposób analizowane i rozwijane. W przygotowywanej nowej dyrektywie dotyczącej podstaw polityki wodnej ważne miejsce zajmuje ustalenie generalnych zasad monitoringu stanu wód powierzchniowych i podziemnych.

W Polsce monitoring jakości wód prowadzony jest w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, którego prawną podstawą funkcjonowania jest ustawa o Inspekcji Ochrony Środowiska z 1991 r. Ogólne podstawy prawne zawarte w tej ustawie pozwalają na stworzenie klarownej i logicznej struktury monitoringu środowiska, w tym wód. Poważnym mankamentem jest jednakże to, że przepisy dotyczące klasyfikacji wód nie zawierają żadnych ustaleń dotyczących procedur monitoringu określających miejsce i częstotliwość poboru prób wody, referencyjne metody analiz i sposób oceny wyników.

Niezbędne zmiany w polskim prawie w tym zakresie w ramach istniejącego systemu PMS powinny uwzględnić:

- modyfikację systemu monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych,
- zlewniowy charakter gospodarki zasobami wodnymi,
- ujednolicenie nazewnictwa.

Układem odniesienia dla **gospodarki odpadami** i związanej z tą gospodarką ochroną powierzchni ziemi w Polsce są ogólne zasady określone w ustawie o odpadach i ustawie o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Ustawy te wykazują niewielką zbieżność z prawem unijnym, co stało się przyczyną opracowania przez MŚ projektu całkiem nowej regulacji mającej zastąpić dotychczas obowiązującą ustawę o odpadach.

Polskie ustawy mają korespondować z dwoma głównymi dyrektywami w dziedzinie odpadów obowiązującymi w krajach Unii: Dyrektywie ramowej dotyczącej odpadów (75/442/EWG) i Dyrektywie o odpadach niebezpiecznych (91/689/EWG znowelizowanej przez 94/31/WE). Obie te dyrektywy stanowią fundament całego systemu odpadowego Unii Europejskiej. Określają ogólne wymogi nowoczesnej gospodarki odpadami, zostały uzupełnione dyrektywami bardziej szczegółowymi

określającymi m.in. zasady udzielania zezwoleń i eksploatacji zakładów utylizacji odpadów, usuwania niektórych rodzajów odpadów oraz rozporządzeniem dotyczącym przesyłu odpadów.

Rozporządzenie MOŚNiL w sprawie klasyfikacji odpadów zawiera wykaz grup odpadów pokrywający się z wykazem grup odpadów zawartym w załączniku do decyzji Komisji Europejskiej 94/31/WE (tzw. Europejski Katalog Odpadów). Lista odpadów niebezpiecznych zawartych w rozporządzeniu jest nieco dłuższa niż lista wspólnotowa.

Przygotowano projekt rozporządzenia w sprawie warunków, jakie muszą być spełnione przy wykorzystaniu osadów ściekowych, uwzględniający postanowienia Dyrektywy 86/278/EWG w sprawie ochrony środowiska przy stosowaniu osadów ściekowych w rolnictwie.

Zgodny z prawem wspólnotowym jest wprowadzony ustawą obowiązek ewidencjonowania odpadów.

W przypadku obrotu transgranicznego polska lista odpadów nie wymagających zezwolenia na przywożenie z zagranicy (tzw. zielona lista) jest znacznie krótsza niż lista unijna.

Niewielkie odzwierciedlenie w ustawie lub aktach wykonawczych ma Dyrektywa 94/62/WE w sprawie opakowań i odpadów z opakowań.

W przypadku **hałasu** prawo polskie reguluje dopuszczalny poziom w środowisku oraz dopuszczalną emisję hałasu z pojazdów, statków powietrznych, maszyn i urządzeń. Jest to określone przede wszystkim w ustawie o ochronie i kształtowaniu środowiska oraz polskich normach. Polityka UE polega głównie na tworzeniu aktów prawnych ustanawiających standardy emisyjne, czyli wymagania akustyczne dla maszyn, urządzeń, pojazdów i samolotów przeznaczonych do obrotu na terenie krajów Unii. Brak jest jednakże jednolitych standardów imisyjnych obowiązujących na ich terenie.

W świetle powyższego niezbędne stają się następujące przedsięwzięcia:

- ustalenie wspólnego wskaźnika ekspozycji na hałas,
- przyjęcie jednolitych metod pomiarów i prognozowania zasięgu uciążliwego oddziaływania,
- przyjęcie wspólnego zestawu danych sprawozdawczych,
- zalecenie wykonywania map akustycznych obszarów i udostępnianie wyników opinii publicznej,
- ograniczenie hałasu emitowanego przez maszyny pracujące na wolnym powietrzu.

Ustawa o **ochronie przyrody** charakteryzuje się stosunkowo dużą zbieżnością z prawem unijnym. Rozwiązania wymaga jeszcze problem reglamentacji obrotu międzynarodowego określonymi gatunkami roślin i zwierząt oraz przejście odpowiedniej terminologii.

Ustawa o **lasach** wykazuje dużą zgodność z prawem wspólnotowym, które cechuje się niewielkim dorobkiem w tej dziedzinie.

Do priorytetów programu na rzecz harmonizacji polskiego prawa ekologicznego z prawem wspólnotowym należy dostosowanie ustawy o ochronie środowiska, Prawa wodnego i ustawy o odpadach.

Projekt ustawy o ochronie środowiska wraz z około 50 aktami wykonawczymi ma przyjąć filozofię, zasady, instytucje prawne, nazewnictwo oraz definicje pojęć zawarte w prawie wspólnotowym. **Zasada zrównowżonego i trwałego rozwoju** oraz szeroko rozumiane **zintegrowane podejście do ochrony środowiska** mają stanowić motyw przewodni projektu. Ustawa uwzględni:

- poszerzenie obowiązku dokonywania ocen oddziaływania na środowisko,
- wprowadzenie obowiązku dokonywania tzw. przeglądów ekologicznych istniejących obiektów w procesie ich prywatyzacji, restrukturyzacji i modernizacji,
- problem poważnych awarii przemysłowych mogących stanowić nadzwyczajne zagrożenie środowiska,
- rozwój programów czystszych technologii, ekoznakowania, wdrażania standardów EMAS oraz ISO 14000,
- nowe instrumenty ekonomiczne, uzależniające efektywność ekonomiczną od podejmowanych działań proekologicznych we wszystkich podmiotach gospodarczych korzystających ze środowiska,
- zintegrowany system zapobiegania i kontroli zanieczyszczeń,
- tzw. rozszerzoną odpowiedzialność producenta za oddziaływanie jego produktów na środowisko i obowiązek likwidacji skutków tego oddziaływania,
- modyfikację systemów pomiarowych i metod oceny stanu środowiska.

2. DZIAŁALNOŚĆ KONTROLNA

Działalność kontrolna Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska we Wrocławiu w 1999 r. prowadzona była zgodnie z:

- ramowym planem rocznym uwzględniającym główne kierunki kontroli,
 - cyklami kontrolnymi określonymi przez GIOŚ,
 - szczegółowymi planami kwartalnymi,
- Dodatkowo prowadzono:
- kontrole interwencyjne,
 - kontrole inwestycyjne,
 - realizację wniosków organów samorządowych (powiaty i gminy) i organów ścigania.

Głównymi celami działalności kontrolnej było:

1. Ograniczenie uciążliwości największych źródeł zanieczyszczeń w skali kraju.
2. Ograniczenie uciążliwości zakładów szczególnie uciążliwych w skali województwa.
3. Wypełnianie przez inwestorów wymagań ochrony środowiska.
4. Ograniczenie uciążliwości dla środowiska zakładów nie umieszczonych na liście krajowej i wojewódzkiej.
5. Ograniczenie zanieczyszczeń emitowanych do powietrza ze źródeł technologicznych oraz energetycznych.
6. Eliminowanie odprowadzania do zbiorników wodnych i ich zlewni nieczyszczonych lub niedostatecznie oczyszczonych ścieków.
7. Ocena prawidłowości postępowania z odpadami, w tym z odpadami niebezpiecznymi.
8. Ograniczenie uciążliwości związanych z ponadnormatywną emisją hałasu.
9. Ograniczenie uciążliwości dla środowiska obiektów Wojska Polskiego.
10. Ocena realizacji obowiązków wynikających z przeciwdziałania nadzwyczajnym zagrożeniom środowiska
11. Przeciwdziałanie nielegalnemu, transgranicznemu przemieszczaniu odpadów.
12. Przestrzeganie wymagań ochrony środowiska na obszarach o szczególnych walorach przyrodniczych.

Realizowane cykle kontrolne dotyczyły transgranicznego przemieszczania odpadów oraz termicznego unieszkodliwiania odpadów medycznych.

Na terenie województwa znajduje się 10 zakładów na tzw. „**Liście 80**”, będących największymi źródłami zanieczyszczeń w skali kraju, które objęte są szczególnym nadzorem. Działania kontrolne koncentrowały się głównie na sprawdzaniu realizacji przedsięwzięć prowadzących do rozwiązania określonych problemów ekologicznych istniejących w poszczególnych zakładach. Należy stwierdzić, że zakłady podejmują działania mające na celu likwidowanie problemów, co z kolei prowadzi do ograniczenia ich uciążliwości dla środowiska. Jeden z zakładów, KGHM „Polska Miedź” S.A. Oddział Huta Miedzi „Głogów”, wystąpił w 1999 r. z wnioskiem o skreślenie z ww. listy.

Na tzw. **liście zakładów szczególnie uciążliwych w skali województwa** w 1999 r. znajdowało się 47 zakładów, które podobnie jak zakłady z „Listy 80” przymuszane są do zmniejszania uciążliwości. Następuje sukcesywne ograniczanie ich uciążliwości dla środowiska.

W 2000 r. przeprowadzona zostanie weryfikacja listy wojewódzkiej.

Wypełnianie przez inwestorów wymagań ochrony środowiska realizowano poprzez opiniowanie inwestycji szczególnie szkodliwych dla środowiska i zdrowia ludzi na etapie lokalizacyjnym oraz przeprowadzanie kontroli inwestycyjnych. Kontrole te wykazały, iż nowo wybudowane obiekty są coraz lepiej przystosowane do wymogów ochrony środowiska.

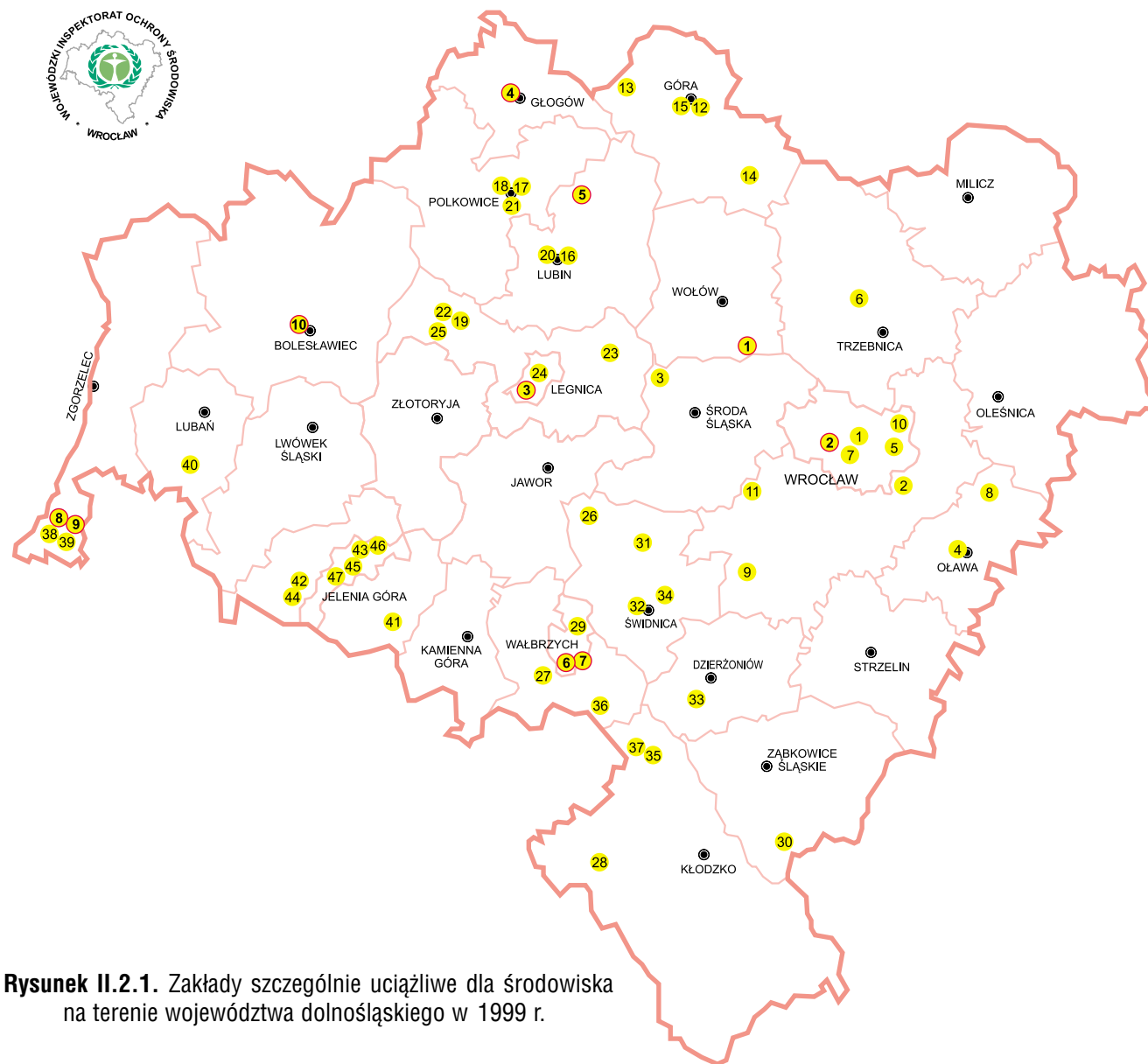
Pozostałe cele kontrolne realizowano zgodnie z przyjętymi założeniami.

Kontrole dotyczące przestrzegania wymagań środowiska przez użytkowników instalacji do termicznego przekształcania odpadów medycznych wykazały, że znaczna ich część spalana jest w nieprzystosowanych do tego celu szpitalnych kotłowniach. Kontrolowane szpitale eksploatujące spalarnie odpadów nie posiadały w pełnym zakresie uregulowanego stanu formalno-prawnego odnośnie gospodarki odpadami. Stwierdzano również nieprawidłowości dotyczące postępowania z odpadami poprodukcyjnymi.

Cykl kontrolowany dotyczący transgranicznego przemieszczania odpadów wykazał, że jednostki gospodarcze realizują nałożone w decyzjach GIOŚ warunki

Tabela II.2.1. Liczba zakładów znajdujących się na liście krajowej i wojewódzkiej w województwie dolnośląskim (stan na 17.04.2000 r.)

Rejon	1990 r.		2000 r.	
	lista krajowa	lista wojewódzka	lista krajowa	lista wojewódzka
wałbrzyski	2	14	2	12
legnicki	2	14	3	10
jeleniogórski	3	14	3	10
wrocławski	5	12	2	15
Dolny Śląsk	12	54	10	47

● ZAKŁADY Z LISTY KRAJOWEJ ("LISTA 80")

1. Zakłady Chemiczne "Rokita" S.A. w Brzegu Dolnym
2. "Hutmen" S.A. we Wrocławiu
3. KGHM Polska Miedź S.A. Oddział Huta Miedzi "Legnica" w Legnicy
4. KGHM Polska Miedź S.A. Oddział Huta Miedzi "Głogów I" w Głogowie
5. KGHM Polska Miedź S.A. Oddział Zakłady Hydrotechniczne "Żelazny Most" w Rudnej
6. Elektrociepłownia "Victoria" Sp. z o.o. w Wałbrzychu
7. Zakłady Koksoownicze "Wałbrzych" w Wałbrzychu
8. Przedsiębiorstwo Państwowe Elektrownia "Turów" w Bogatyni
9. Przedsiębiorstwo Państwowe Kopalnia Węgla Brunatnego "Turów" w Bogatyni
10. Zakłady Chemiczne "Wizów" S.A. w Bolesławcu

● ZAKŁADY Z LISTY WOJEWÓDZKIEJ

1. Zespół Elektrociepłowni Wrocławskich "Kogeneracja" S.A. Elektrociepłownia "Wrocław" we Wrocławiu
2. Zespół Elektrociepłowni Wrocławskich "Kogeneracja" S.A. Elektrociepłownia "Czechnica" w Siechnicach
3. Cukrownia "Małoszyn" S.A. w Małczycach
4. Zakłady Tworzyw Sztucznych "Erg" w Oławie
5. Wrocławskie Zakłady Przemysłu Nieorganicznego we Wrocławiu
6. "Naturaft" Prusice Sp. z o.o. w Prusicach
7. "Adtranz Pafawag" Sp. z o.o. we Wrocławiu
8. Zakłady Samochodowe "Jelcz" S.A. w Jelczu-Laskowicach
9. Strzeblowskie Kopalnie Surowców Mineralnych w Sobótce
10. "Polar" S.A. we Wrocławiu
11. "Elipsa" Sp. z o.o. w Kątach Wrocławskich
12. Cukrownia "Góra Śląska" S.A. w Górze
13. Przedsiębiorstwo Przemysłu Ziemniaczanego w Niechłowie
14. Spółdzielnia Mleczarska "Demi" w Górze Mleczarnia w Wąsoszu
15. Technika Komunalna "Tekom" Sp. z o.o. w Górze Oczyszczalnia Miejska w Górze
16. KGHM Polska Miedź S.A. Oddział Zakłady Wzbogacania Rud Zakład Wzbogacania Rud przy ZG "Lubin" w Lubinie
17. KGHM Polska Miedź S.A. Oddział Zakłady Wzbogacania Rud Zakład Wzbogacania Rud przy ZG "Połkowice" w Połkowicach
18. KGHM Polska Miedź S.A. Oddział Zakłady Wzbogacania Rud Zakład Wzbogacania Rud przy ZG "Rudna" w Połkowicach
19. "Metal-Cynk" Sp. z o.o. w Chojnowie
20. "Energetyka" Sp. z o.o. Elektrociepłownia "Lubin E-1" w Lubinie
21. "Energetyka" Sp. z o.o. Elektrociepłownia "Połkowice E-2" w Połkowicach
22. Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Usługowe "Kraskór" Krauzowicz S.C. w Chojnowie
23. Zakład Garbarski Stanisław Kozik "Proskór-Bis" w Prochowicach
24. Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska w Legnicy
25. Przedsiębiorstwo Utylizacji Odpadów Zwierzęcych "Profi" Sp. z o.o. w Osetnicy
26. Górniczo-Przetwórcze Zakłady Surowców Ogniotrwałych "Jaro" w Jarosławie
27. Kopalnia Barytu "Boguszków" Sp. z o.o. w Bogusławie-Gorcach
28. "Sudety Crystal Works" Sp. z o.o. w Szczytniej
29. Zakłady Urzędzeń Górniczych "Wamag" S.A. w Wałbrzychu
30. Zakłady Tworzyw i Farb w Złotym Stoku
31. Zakłady Chemiczne "Organika" S.A. w Żarowie
32. Świdnicka Fabryka Urzędzeń Przemysłowych S.A. w Świdnicy
33. Zakłady Przemysłu Bawełnianego "Bielbaw" w Bielawie
34. Cukrownia "Świdnica" S.A. w Pszenniej
35. Kopalnia Węgla Kamiennego "Nowa Ruda" w Nowej Rudzie
36. Zakłady Bawełniane "Dall" Sp. z o.o. w Głuszczy
37. Zakłady Przemysłu Jedwabniczego "Nowar" S.A. w Nowej Rudzie
38. Zakłady Bawełniane "Doltex" S.A. w Bogatyni
39. Zakłady Bawełniane "Frotte" Sp. z o.o. w Bogatyni
40. Zakłady Przemysłu Jedwabniczego "Dołwis" S.A. w Leśnej
41. Fabryka Dywanów "Kowary" S.A. w Kowarach
42. Huta Szkła Kryształowego "Julia" Szklarska Poręba Sp. z o.o. w Piechowicach
43. Przedsiębiorstwo Farmaceutyczne "Jelfa" S.A. w Jeleniej Górze
44. Fabryka Papieru S.A. w Piechowicach
45. Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej w Jeleniej Górze Elektrociepłownia "Miasto"
46. Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej w Jeleniej Górze Ciepłownia "Zabobrze"
47. PZWiK "Wodnik" Sp. z o.o. Wylewisko Osadów "Stanisław" w Jeleniej Górze

Rysunek II.2.1. Zakłady szczególnie uciążliwe dla środowiska na terenie województwa dolnośląskiego w 1999 r.

zezwalające na sprowadzanie odpadów z zagranicy. Jedynie w kilku przypadkach stwierdzono nieprawidłowości w zakresie prowadzenia ewidencji odpadów.

Istotnym zagadnieniem w działalności kontrolnej było załatwianie **interwencji**. W okresie sprawozdawczym rozpatrzono 429 interwencji.

Przeważająca część interwencji dotyczyła zanieczyszczenia wód i gospodarki ściekowej (30%). Obejmowały one zgłoszenia zanieczyszczenia rzek, zbiorników wodnych i rowów melioracyjnych. Dominowały interwencje dotyczące zanieczyszczenia substancjami ropopochodnymi rzeki Ślęzy (zwłaszcza pierwsze półrocze). W tym wypadku duże zagęszczenie zakładów usług motoryzacyjnych stanowiło potencjalne zagrożenie dla czystości wody w rzece przy awaryjnych zrzutach. Część spraw dotyczyła również odprowadzania ścieków z prywatnych posesji oraz nielegalnego odprowadzania ścieków i gnojowicy do ziemi i rowów melioracyjnych przez niewielkie jednostki organizacyjne.

Interwencje dotyczące ochrony powietrza stanowiły 27% wszystkich zgłoszeń. Znacząco nie uległy zmianie przyczyny napływających zgłoszeń. Były to przede wszystkim małe lokalne kotłownie i piekarnie (wyposażone z reguły w kotły z rusztami stałymi, bez urządzeń do ochrony atmosfery i posiadających zwykle niskie emitery). Przyczyną uciążliwości jest nadal zbyt mało rozwinięta miejska sieć gazownicza i ciepłownicza oraz zagęszczanie zabudowy poprzez budownictwo plombowe. Inne źródła to niewielkie zakłady usługowe prowadzące procesy malowania, lakierowania oraz drukowania. Zgłaszane również były interwencje związane z uciążliwym zapachem. Podejmowane w tym zakresie działania miały na celu przede wszystkim ustalenie źródeł wyczuwanej emisji, co w wielu przypadkach było trudne do określenia.

W 1999 r. zgłaszane uciążliwości związane z hałasem stanowiły 21% zgłaszanych interwencji. Dotyczyły one drobnych zakładów produkcyjnych, zakładów usługowych i lokali rozrywkowych, głównie dotyczyły zbyt

głośnej pracy wentylatorów, urządzeń chłodniczych i klimatyzacyjnych. Duża ilość interwencji dotyczyła hałasu komunikacyjnego. Powodem tego stanu jest niedrożny układ komunikacyjny w dużych miastach oraz brak obwodnic śródmiejskich. Jedną z przyczyn większości zgłaszanych interwencji była niezgodność sposobu użytkowania terenu z planem zagospodarowania przestrzennego, wszystkie tego typu zgłoszenia przesłano do załatwienia według kompetencji.

Mniejsza liczba zgłoszeń dotyczyła odpadów (19%), a konkretnie nielegalnego ich spalania, składowania w miejscach na ten cel nie przeznaczonych oraz nieprawidłowości w prowadzeniu gospodarki odpadami przez małe zakłady.

Pozostałe zgłoszenia dotyczyły niszczenia drzew, wycieku olejów z urządzeń produkcyjnych i samochodów ciężarowych. Na ogólną liczbę 429 interwencji we własnym zakresie rozpatrzono 371, natomiast 58 przekazano wg właściwości, z tego 12 po uprzednim rozpatrzeniu we własnym zakresie. W związku z powyższym podejmowane działania polegały na:

- wydawaniu decyzji administracyjnych ustalających terminy usunięcia przyczyn uciążliwego oddziaływania oraz wstrzymujących działalność,
- wydawaniu zarządzeń pokontrolnych zobowiązujących jednostki organizacyjne do prawidłowej eksploatacji urządzeń ochrony środowiska i uregulowania stanu formalno-prawnego,
- wystąpieniach do organów administracji rządowej bądź samorządowej o określenie zgodności lokalizacji obiektu z planem zagospodarowania przestrzennego,
- nakładaniu mandatów karnych i pouczeniu o zakazie spalania odpadów,
- występowaniu do Straży Miejskiej w celu zwiększenia częstotliwości patroli w rejonach o zwiększonej ilości interwencji dotyczących spalania odpadów, wypalania traw czy też uciążliwości odorowych.

3. NADZWYCZAJNE ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA

Przez nadzwyczajne zagrożenie środowiska (nżś) rozumie się zagrożenie spowodowane gwałtownym zdarzeniem, nie będącym klęską żywiołową, które może wywołać znaczne zniszczenia środowiska lub pogorszenie jego stanu, stwarzające powszechne niebezpieczeństwo dla ludzi i środowiska (definicja wg Art.104 ust.2 obowiązującej ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska).

Art.105 cytowanej wyżej ustawy zobowiązuje jednostki organizacyjne i osoby fizyczne do bezzwłocznego zawiadomienia terenowego organu administracji rządowej i organu gminy lub najbliższego organu policji o wystąpieniu nadzwyczajnego zagrożenia.

Podmiotem zobowiązanym do prowadzenia akcji ratowniczych w przypadku wystąpienia nżś jest Państwowa Straż Pożarna.

Do ustawowych zadań Inspekcji Ochrony Środowiska należy inicjowanie działań zapobiegających nadzwyczajnym zagrożeniom środowiska oraz nadzór nad usuwaniem ich skutków i przywracaniem środowiska do stanu właściwego.

Tabela II.3.1. Rejestr nadzwyczajnych zagrożeń środowiska w 1999 r. na obszarze województwa dolnośląskiego (zdarzenia o znamionach nżś)

L.p.	Data	Miejsce zdarzenia	Rodzaj zdarzenia	Ocena szkód	Podjęte działania	Działania pokontrolne i środki egzekucyjno-represyjne
1	2	3	4	5	6	7
1	04.03.99	m. Zareba gm. Siekierczyn pow. Lubań	Zanieczyszczenie wód powierzchniowych (rów melioracyjny) produktami ropopochodnymi poprzez kanalizację deszczową z bazy paliw „Dansztof” Sp.z o.o.z Bogatyni (w budowie)	nie stwierdzono	<u>sprawca</u> : likwidacja wycieku, oczyszczanie rowu <u>jedn. ratownictwa PSP</u> : wstrzymanie rozprzestrzeniania się produktu, udzielenie pomocy sprawcy <u>WIOŚ</u> : rozpoznanie oraz kontrola obiektu, badanie jakości wód i ścieków	<u>WIOŚ</u> : wydano decyzję wstrzymującą działalność w zakresie przeładunku paliw, wystąpiono do PKP o zaprzestanie podstawiania cystern z paliwem
2	26.05.99	Wrocław gm. Wrocław Fabryczna pow. Wrocław	Zanieczyszczenie rz.Ślęzy produktami ropopochodnymi z wylotu miejskiej kanalizacji deszczowej przy ul. Ostrowskiego	nie stwierdzono	<u>sprawca</u> : brak działań <u>jedn. ratownictwa PSP</u> : postawiono zaporę /baloty słomy/, zbierano zanieczyszczenia <u>WIOŚ</u> : rozpoznanie zagrożenia, pobór prób wody i ścieków badania jakości wód	<u>WIOŚ</u> : wystosowano wystąpienie do właściciela kanalizacji i prezydenta miasta obligujące do pojęcia działań zabezpieczających
3	10.06.99	Świecie gm. Leśna pow. Lubań	Zanieczyszczenie potoku Bruśnik surowym betonem w wyniku awarii szalunku podczas budowy mostu na drodze nr 358	wytrucie ryb w potoku Bruśnik na odcinku ok 2 km	<u>sprawca</u> : wstrzymał wyciek betonu do potoku <u>WIOŚ</u> : rozpoznanie zagrożenia, kontrola obiektu, badania jakości wód	<u>WIOŚ</u> : wystąpienie do prokuratury rejonowej o wszczęcie postępowania w sprawie wytrucia ryb
4	05.07.99	Ścinawa pow. Lubin	Emisja zanieczyszczeń do powietrza spowodowana pożarem składowiska odpadów komunalnych (prawdopodobny samozapłon metanu)	nie stwierdzono	<u>sprawca</u> : PGK Ścinawa - dostarczanie wody dogaszenia <u>jedn.ratownictwa PSP</u> : gaszenie wysypiska <u>WIOŚ</u> : ustalenie właściciela składowiska	<u>WIOŚ</u> : naliczenie kary pieniężnej za składowanie odpadów w miejscu na ten cel nie przeznaczonym
5	07.07.99	Smreczyna gm. Międzylesie pow. Kłodzko	Wyciek ok. 300 l benzyny bezołowiowej z domieszką oleju napędowego podczas przeładunku paliw na stacji paliw w Smreczynie	nie stwierdzono	<u>sprawca</u> : ustalenie ilości wycieku, uzgodnienie ze Starostą sposobu likwidacji powstałych odpadów <u>jedn. ratownictwa PSP</u> : ustawienie zapór na rowie melioracyjnym, zbieranie zanieczyszczeń oraz zabezpieczenie powstałego odpadu <u>WIOŚ</u> : pobór prób wody i gruntu, kontrola obiektu	<u>WIOŚ</u> : decyzja z art. 28 ust. Prawo Wodne zobowiązująca użytkownika do instalacji zabezpieczeń środowiska, zarządzenia pokontrolne zobowiązujące użytkownika i właściciela do usunięcia zanieczyszczeń i uregulowania formalnego gospodarki odpadami
6	19.07.99	Świniary gm. Wrocław pow. Wrocław M.	Zrzut (zgubienie) ok. 250 kg kwasu chlorooctowego (w postaci stałej) na szosę	nie stwierdzono	<u>sprawca</u> : nie znany <u>org. administracji</u> : Służba Dyspozycyjna Miasta - powiadomienie WIOŚ i PSP, <u>jedn. ratownictwa PSP</u> : zebranie opakowań i rozsypanych zanieczyszczeń (ok.200 kg), neutralizacja i umycie odcinka szosy	Sprawca nie ustalony
7	24.07.99	Wrocław gm. Wrocław pow. Wrocław M.	Zrzut substancji ropopochodnych (prawdopodobnie z barki) do rz. Odry na wysokości mostu Trzebnickiego. Zanieczyszczenie na powierzchni ok. 300 x 40 m	nie stwierdzono	<u>sprawca</u> : nie znany <u>jedn. ratownictwa PSP</u> : neutralizacja powierzchni zanieczyszczonej przy pomocy preparatu SINTAN <u>WIOŚ</u> : pobór prób wody	Sprawca nie ustalony

1	2	3	4	5	6	7
8	27.07.99	Oborniki Śląskie gm. Oborniki Śl. pow. Trzebnica	Wyciek ok. 1 Mg stężonego kwasu solnego na odcinku ok. 1,5 km ul.Wrocławskiej z rozszczelnionego zbiornika transportowego	zniszczony grunt pobocza drogi na pow. 100 m ² /6 Mg	<u>sprawca</u> : PP CHEMIA Wrocław <u>org.administracji</u> : U.G. - dostarczenie wapna do neutralizacji i sprzętu do usuwania odpadów <u>jedn. ratownictwa</u> : Policja: zabezpieczenie skażonego odcinka jezdni, zorganizowanie objazdu PSP: czyszczenie i mycie jezdni, neutralizacja gruntu. <u>WIOŚ</u> : nadzór nad usuwaniem skutków, pobór prób, ocena stanu czystości gruntu	<u>Policja</u> : prowadzenie dochodzenia w sprawie
9	10.08.99.	Wrocław gm. Wrocław pow. Wrocław	Awaryjny wyciek ropopochodnych z terenu CHEMIA-WROCLAW S.A. ul.Buforowa 2 z wylotu kanalizacji deszczowej do potoku Brochówka	Okresowe zanieczyszczenie wód powierzchniowych potoku na odcinku 200 m. Szkód nie stwierdzono	<u>sprawca</u> : zatrzymanie wycieku <u>jednostki ratownicze PSP</u> : zaczopowanie wylotu ściekowego do rowu melioracyjnego, położenie zapór z balotów słomy poniżej wylotu <u>WIOŚ</u> : nadzór nad zabezpieczaniem wylotu powiadomienie prezesa CHEMII, celem zorganizowania ekipy zakładowej do działań ratowniczych, prowadzenie obserwacji stanu potoku Brochówka, pobór prób	<u>WIOŚ</u> : przeprowadzono kontrolę zakładu, nałożono grzywnę na osobę odpowiedzialną, wydano zarządzenie pokontrolne celem usunięcia skutków i przyczyn wycieku
10	23.09.99	Legnica gm. Legnica pow. Legnica	Wyciek oleju napędowego z kanalizacji S.P. AGATUR w Legnicy	nie stwierdzono	<u>jednostki ratownicze PSP</u> : założono zapory sorbcyjne na rzece Kaczawie i spompowano wody na separator oleju <u>WIOŚ</u> : kontrola sprawcy	<u>WIOŚ</u> : wydano zarządzenie pokontrolne nakazujące instalację separatora oleju na kanalizacji. Zarządzenie wykonano
11	06.10.99.	Kowary gm. Kowary pow. Jelenia Góra	Rozszczelnienie zbiornika z roztworem ługu sodowego w Fabryce Dywanów „Kowary”. Nastąpił wyciek 30 m ³ 12% ługu sodowego (NaOH) do kanalizacji deszczowej na terenie zakładu uchodzącej do rzeki Jedlicy	Podwyższenie odczynu w rzece do pH 12,2. Masowe wytrucie ryb oraz zniszczenie biocenozy rzeki na odcinku ok. 2 km.	<u>Organy administracji</u> : Urząd Miasta Kowary - rozpoznanie. <u>Jednostki ratownicze PSP</u> : rozpoznanie oraz oczyszczenie rzeki ze śniętych ryb <u>WIOŚ</u> : rozpoznanie, kontrola obiektu, badanie jakości wód	<u>WIOŚ</u> : wydano decyzję zobowiązującą zakład do zaprzestania odprowadzania ścieków technologicznych do rzeki, przesłano doniesienie o popełnieniu przestępstwa do Prokuratury Rejonowej w Jeleniej Górze

Fot. Awaria z wyciekami detergentu

3.1. DZIAŁALNOŚĆ PREWENCYJNA W STOSUNKU DO POTENCJALNYCH SPRAWCÓW NADZWYCZAJNYCH ZAGROŻEŃ ŚRODOWISKA

Działalność prewencyjna polega na prowadzeniu kontroli w zakładach i obiektach będących potencjalnymi sprawcami nadzwyczajnych zagrożeń. Efektem są zarządzenia pokontrolne WIOŚ zobowiązujące podmioty i jednostki organizacyjne do usunięcia zaniedbań oraz decyzje wstrzymujące działalność niebezpieczną dla środowiska.

W ramach działań profilaktycznych zmierzających do eliminacji potencjalnych zagrożeń prowadzona jest współpraca z innymi organami kontrolnymi (PSP, organy administracji). WIOŚ występuje do organów nadrzędnych (założycielskich) oraz kieruje wnioski do organów ścigania. Prowadzone są szkolenia i instruktaże przedstawicieli zakładów i organów administracji. Przedstawiciele WIOŚ uczestniczą w posiedzeniach wojewódzkiego i powiatowych zespołów do spraw ochrony przeciwpożarowej i ratownictwa.

W Wojewódzkim Inspektoracie Ochrony Środowiska jest prowadzony komputerowy rejestr potencjalnych sprawców nadzwyczajnych zagrożeń środowiska. Jest on uzupełniany i aktualizowany na podstawie danych pochodzących z kontroli. Wykaz obejmuje przede wszystkim zakłady magazynujące (dystrybuujące) materiały niebezpieczne (chlor, amoniak, oleje, paliwa płynne, środki ochrony roślin i inne chemikalia) w opakowaniach wielkogabarytowych. Zakłady o mniejszym potencjale wpisywane są wtedy, gdy znajdują się w bezpośredniej bliskości zabudowy mieszkalnej, obszarów szczególnie chronionych, ujęć wody pitnej, cieków wodnych itp.

Niewątpliwym problemem do rozwiązania są mogilniki stanowiące potencjalne źródło nadzwyczajnych zagrożeń czystości gruntu i wód podziemnych.

Na koniec 1999 r. na terenie województwa dolnośląskiego wykazano 95 zakładów (obiektów) stwarzających potencjalne zagrożenie dla środowiska.

3.2. CHARAKTERYSTYKA ZAISTNIAŁYCH NADZWYCZAJNYCH ZAGROŻEŃ ŚRODOWISKA

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska zgodnie z ustawowym obowiązkiem prowadzi rejestr nadzwyczajnych zagrożeń środowiska (RNZS), który zawiera m.in. dane o sprawcy zagrożenia, ilości i rodzaju wycieku do środowiska, zagrożonych elementach środowiska, podjętych działaniach organów i sprawców oraz generuje zadane raporty i analizy.

W 1999 r. na terenie województwa dolnośląskiego zarejestrowano ogółem 11 zdarzeń mających znamiona nadzwyczajnych zagrożeń środowiska, które dzięki sprawnym akcjom służb odpowiedzialnych za ich ograniczenie i likwidację nie przerodziły się w katastrofy ekologiczne.

Większość zdarzeń wystąpiła na terenach zakładów użytkujących materiały niebezpieczne (73%), źródłem pozostałych był transport drogowy i rzeczny. Na terenach zakładów 36% zdarzeń stanowiły wycieki materiałów niebezpiecznych kanalizacją deszczową. Wycieki produktów ropopochodnych stanowiły 54% zdarzeń, pozostałe to kwasy nieorganiczne, ług, ciekły beton.

WIOŚ brał udział w zaistniałych przypadkach nzs dokonując poboru prób i oceny stanu środowiska oraz prowadząc działania kontrolne i pokontrolne. Charakterystykę szczegółową zdarzeń i opis działań służb zaangażowanych w rozpoznanie i zwalczanie nadzwyczajnych zagrożeń środowiska przedstawiono w tabeli.

4. DZIAŁALNOŚĆ LABORATORYJNA WIOŚ WE WROCŁAWIU

W strukturze Dolnośląskiego Wojewódzkiego Inspektoratu we Wrocławiu znajdują się cztery laboratoria badawcze mieszczące się we Wrocławiu, Legnicy, Jeleniej Górze i Wałbrzychu.

Do statutowych zadań laboratoriów należy wykonywanie analiz fizykochemicznych i bakteriologicznych dla potrzeb monitoringu środowiska, działań kontrolnych, interwencyjnych oraz jednostek prowadzących akcje związane z wystąpieniem nadzwyczajnych zagrożeń środowiska.

Na terenie Dolnego Śląska laboratoria WIOŚ we Wrocławiu uczestniczą w monitoringu następujących ważnych komponentów środowiska:

- rzek, jezior i zbiorników,
- wód podziemnych,
- powietrza atmosferycznego,
- chemizmu opadów atmosferycznych,
- gleb,
- hałasu.

Rezultaty tych badań stanowią materiał źródłowy do sporządzania raportów i opracowań na temat stanu środowiska województwa dolnośląskiego nie tylko dla potrzeb samorządów i administracji rządowej, ale również w celu informowania społeczeństwa.

Otrzymywane w laboratoriach WIOŚ we Wrocławiu wyniki z przeprowadzanych badań kontrolnych określają ilości emitowanych zanieczyszczeń do powietrza, wód i gruntu. W przypadku stwierdzenia naruszenia wymogów prawa ochrony środowiska na podstawie badań laboratoryjnych nalicza się i obciąża karami emitentów zanieczyszczających środowisko. Szereg zakładów przemysłowych oraz innych podmiotów gospodarczych, których skutki działalności są uciążliwe dla środowiska boryka się z tym problemem.

Badania interwencyjne i badania wykonane z tytułu nadzwyczajnych zagrożeń środowiska służą identyfikacji odpadów lub skażeń środowiska substancjami nieznanego pochodzenia. Na podstawie informacji otrzymanych w wyniku przeprowadzonych badań w laboratoriach WIOŚ we Wrocławiu wytycza się plan dotyczący

sposobu likwidacji skutków skażenia środowiska lub ekoawarii. Rezultaty badań laboratoryjnych decydują często o ograniczeniu w korzystaniu ze środowiska w związku wystąpieniem awarii, której skutki mogą zagrażać życiu lub zdrowiu ludzi.

Laboratoria WIOŚ we Wrocławiu dysponują bardzo szerokim zakresem badawczym, dostosowanym do potrzeb i oczekiwań klientów, jak też do złożoności i różnorodności próbek środowiskowych.

Metody badawcze stosowane przez laboratoria WIOŚ we Wrocławiu są zgodne z Polskimi Normami lub metodami zalecanymi przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska.

Laboratoria WIOŚ we Wrocławiu wykonują rocznie około 120 tys. oznaczeń, z tego 80% wykonane jest na rzecz monitoringu środowiska.

Do prac analitycznych laboratoria WIOŚ we Wrocławiu stosują nowoczesną aparaturę pomiarowo-badawczą np. typu: spektrometry absorpcji atomowej, spektrometry emisji atomowej ICP, chromatografy (HPLC, GC, GC-MS, jonowy), analizator węgla, analizatory gazów, pyłomierze, mobilne laboratoria ochrony powietrza, mobilne laboratorium ochrony wód.

Laboratoria każdego roku biorą udział w organizowanych międzylaboratoryjnych badaniach porównawczych, w tym również międzynarodowych organizowanych w ramach programu PHARE, zawsze z zadowalającymi rezultatami.

We wszystkich laboratoriach WIOŚ we Wrocławiu funkcjonuje system jakości zgodny z Normą PN-EN 45001 oraz Przewodnikiem ISO-25, który jest gwarantem rzetelności i wiarygodności w zakresie wykonywanych zadań. Wszystkie laboratoria są laboratoriami akredytowanymi przez Polskie Centrum Badań i Certyfikacji. Posiadane certyfikaty akredytacji są potwierdzeniem kompetencji każdego laboratorium do wykonywania badań objętych akredytacją. Systemem jakości objęte są wszystkie badania realizowane przez WIOŚ we Wrocławiu.

5. DZIAŁALNOŚĆ WOJEWÓDZKIEGO FUNDUSZU OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ WE WROCŁAWIU W 1999 R.

W związku z wprowadzeniem z dniem 01.01.1999 r. reformy administracyjnej kraju Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu objął swym działaniem obszary byłych województw: jeleniogórskiego, legnickiego, wałbrzyskiego, wrocławskiego oraz częściowo leszczyńskiego i kaliskiego oraz wstąpił w prawa i obowiązki dotychczasowych wojewódzkich funduszy ze zlikwidowanych województw (zgodnie z art. 43-45 w związku z art. 2 pkt 5 i 6 Ustawy z dnia 13.10.1998 r. Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną - Dz. U. Nr 133, poz. 872 z późniejszymi zmianami).

5.1. WPŁYWY WFOŚIGW WE WROCŁAWIU

Bilans Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu sporządzony na dzień 31.12.1999 r. zamknął się sumą bilansową 185 519 616,97 zł. Rachunek zysków i strat za okres 01.01.-31.12.1999 r. wykazuje zysk netto 10 672 291,09 zł.

Na wysokość przychodów zasadniczy wpływ miały wpływy z opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska, za szczególne korzystanie z wód i urządzeń wodnych oraz kar za naruszenie wymagań ochrony środowiska, które w 1999 r. wyniosły 70 674 tys. zł.

Tabela II.5.1. Wydatki statutowe WFOŚiGW we Wrocławiu w 1999 r.

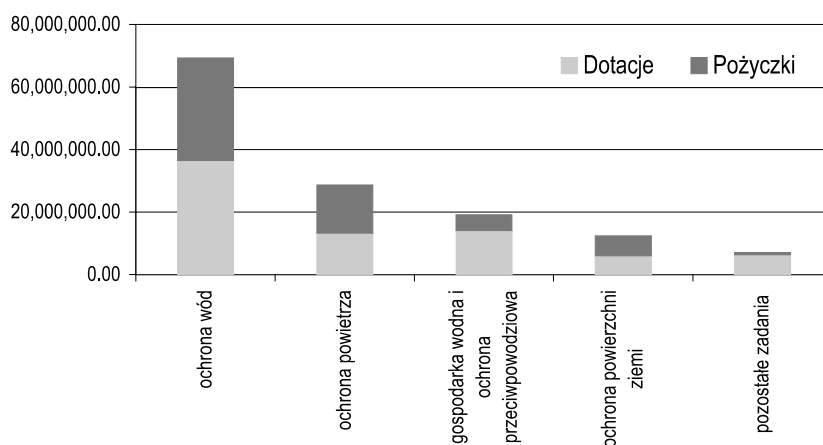
L.p.	Wyszczególnienie	Ilość zadań		Wyplacone środki [PLN]			% całości dofinansowania
		Realizowanych na podstawie umów	Dofinansowanych	Ogółem	Dotacje	Pożyczki	
1	Ochrona wód	107	103	69 306 099,41	36 562 393,98	32 743 705,43	50,81
2	Ochrona atmosfery	187	183	28 707 546,79	13 290 295,18	15 417 251,61	21,05
3	Ochrona powierzchni ziemi	17	16	12 278 270,20	5 975 583,20	6 302 687,00	9,00
4	Gospodarka wodna i ochrona przeciwpowodziowa	42	39	19 043 941,18	14 027 788,00	5 016 153,18	13,96
5	Ochrona przyrody i lasów	31	30	1 996 154,26	1 588 554,26	407 600,00	1,46
6	Edukacja ekologiczna	81	77	1 015 104,81	1 015 104,81	0,00	0,74
7	Monitoring środowiska	16	15	1 634 567,21	1 404 567,21	230 000,00	1,20
8	Prace badawcze	5	5	303 497,00	303 497,00	0,00	0,22
9	Nadzwyczajne zagrożenia	1	1	50 000,00	50 000,00	0,00	0,04
10	Pozostałe zadania	27	25	1 501 266,33	1 501 266,33	0,00	1,10
Razem		514	494	135 836 447,19	75 719 049,97	60 117 397,22	99,59
11	Dopłaty do kredytów preferencyjnych	-	-	588 127,68	588 127,68	0,00	0,41
Ogółem		514	494	136 394 574,87	76 277 177,65	60 117 397,22	100,00

5.2. DZIAŁALNOŚĆ STATUTOWA W POSZCZEGÓLNYCH DZIEDZINACH OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ

W 1999 r. zawarto ogółem 492 umowy na kwotę 139 968,4 tys. zł, w tym 116 umów pożyczek na kwotę 60 540,3 tys. zł oraz 376 umów dotacji na kwotę 79 428,1 tys. zł.

Biorąc pod uwagę czynne umowy zawarte przez byłe WFOŚiGW przed 1 stycznia 1999 r. w ilości 379 oraz umowy zawarte w 1999 r. Fundusz nadzorował w omawianym okresie sprawozdawczym realizację 871 umów łącznie.

Zgodnie z zawartymi w 1999 r. i latach ubiegłych umowami pożyczek i dotacji Fundusz wypłacił na realizację 494 nowych i kontynuowanych zadań związanych z ochroną środowiska i gospodarką wodną 135 836,4 tys. zł oraz dodatkowo 558,1 tys. zł na dopłaty do kredytów preferencyjnych udzielanych przez banki (z trzema bankami zawarto nowe umowy określające warunki udzielania przez nie kredytów preferencyjnych na zadania związane z ochroną środowiska i gospodarką wodną przy dopłacie Funduszu do częściowej spłaty odsetek). Łącznie środki wypłacone na dofinansowanie zadań inwestycyjnych i pozostałych osiągnęły wysokość 136 394,5 tys. zł, z czego pożyczki wyniosły

Wykres II.5.1. Wydatki statutowe Funduszu w 1999 r. [zł]

60 117,4 tys. zł (44,1%), dotacje 75 719,1 tys. zł (55,5%), a dopłaty do oprocentowania kredytów preferencyjnych udzielanych przez banki ze środków własnych stanowiły 0,4% całości wydatków.

Najwięcej środków wydatkowano na:

- ochronę wód - 69 306,1 tys. zł (50,81% ogółu wydatkowanych środków) finansując 103 zadania,
- ochronę powietrza - 28 707,5 tys. zł (21,05%) finansując 183 zadania,
- gospodarkę wodną i ochronę przeciwpowodziową - 19 043,9 tys. zł (13,96%) finansując 39 zadań,
- ochronę powierzchni ziemi - 12 278,3 tys. zł (9,00%) finansując 16 zadań.

Na dofinansowanie pozostałych 153 zadań Fundusz wypłacił 6 500,6 tys. zł (4,77%).

Wypłacone przez Fundusz w 1999 r. środki na dofinansowanie zadań z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej w wysokości 135 836,4 tys. zł przeznaczono na zadania realizowane przez:

- gminy oraz podmioty zależne (jednostki komunalne, szkoły i inne) - 69,6% tj. 94 510,9 tys. zł (52,7% stanowiły dotacje, a 47,3% pożyczki),
- powiaty i ich jednostki - 3,1% tj. 4 257,4 tys. zł (97,9% stanowiły dotacje, a 2,1% pożyczki),
- podmioty gospodarcze - 10,4% tj. 14 177,2 tys. zł (99,6% stanowiły pożyczki, a 0,4% dotacje),
- pozostali inwestorzy - 16,9% tj. 22 890,9 tys. zł (94,6% stanowiły dotacje, a 5,4% pożyczki).

Inwestycje oddane do użytku w 1999 r.:

- mechaniczno-biologiczne oczyszczalnie ścieków: 11 nowo wybudowanych, 5 modernizowanych i 1 rozbudowywana oraz 127 lokalnych przydomowych oczyszczalni o łącznej przepustowości 30 211,80 m³/dobę. Daje to możliwość zmniejszenia ładunku:
 - BZT₅ 6 323,34 kg/d,
 - zawiesiny ogólnej 2 926,64 kg/d,
 - fosforu ogólnego 507,86 kg/d,
 - azotu ogólnego 422,39 kg/d.
- wybudowano 217,6 km sieci kanalizacji sanitarnej,
- zmodernizowano 153 kotłownie o łącznej mocy 52,8 MW, zlikwidowano 9 kotłowni (węzły ciepłne o mocy 9,7 MW), wybudowano nowe sieci ciepło-

wnicze o łącznej długości 1180 m, wybudowano nowe sieci gazowe o łącznej długości 4 311 m. Pozwoli to na obniżenie emisji w skali roku:

- pyłu 1 178,620 Mg/r,
- dwutlenku siarki 425,233 Mg/r,
- tlenków azotu 38,534 Mg/r,
- tlenku węgla 1 232,274 Mg/r.

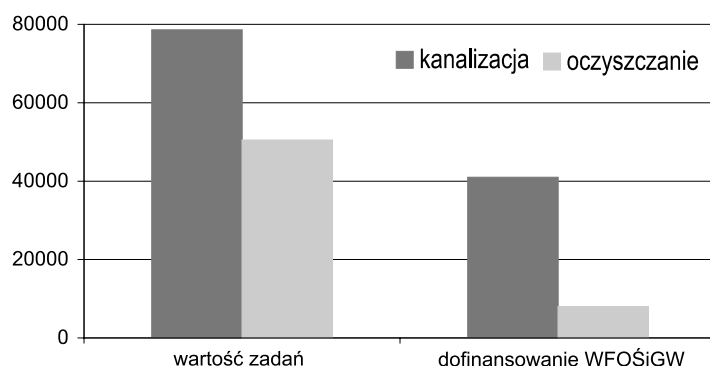
- wybudowano i zmodernizowano 7 składowisk odpadów o powierzchni 19,61 ha i kubaturze 736 350,00 m³:

- składowisko odpadów wapiennych Z.Ch. „Rokita” w Brzegu Dolnym,
- składowisko komunalne Gołędzinów rozbudowa i modernizacja),
- składowisko komunalne dla m. Chojnów w Białej,
- składowisko komunalne dla miasta i gminy Przemków (budowa i rekultywacja),
- składowisko komunalne w Płuczkach Dolnych,
- Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych w Zgorzelcu,
- Zakład Utylizacji w m. Gać w ramach Ekologicznego Związku Gospodarki Odpadami Komunalnymi „EKOLOGOK”,

- wybudowano 84,4 km sieci wodociągowych,
- uregulowano i udrożniono 6,7 km rzek i potoków,
- wybudowano zbiorniki retencyjne o pojemności 1 366 tys. m³.

W ramach pozostałych wydatków statutowych Fundusz wydatkował w 1999 r. środki na dofinansowanie realizacji:

- 30 zadań z zakresu ochrony przyrody i lasów,
- 77 zadań z zakresu edukacji ekologicznej,
- 15 zadań z zakresu monitoringu środowiska,
- 5 prowadzonych prac badawczych z dziedziny ochrony środowiska i gospodarki wodnej,
- likwidację skutków 1 nadzwyczajnego zagrożenia środowiska,
- 27 różnorodnych zadań z dziedziny ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Wykres II.5.2. Dofinansowanie Funduszu do oddanych do użytku zadań ochrony wód

6. GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA NA TERENIE MIASTA WROCŁAW

Rok 1999 był trzecim rokiem realizacji zatwierdzonego przez Radę Miejską Wrocławia w 1997 r. „Średnioterminowego programu działania MPWiK”. Nadrzędnym celem działań jest ciągła poprawa jakości wody, zwiększenie niezawodności układu dystrybucji wody oraz systemu odbioru ścieków. Nakłady inwestycyjne na modernizację i rozbudowę urządzeń i infrastrukturę osiągnęły poziom znacznie wyższy w stosunku do nakładów poniesionych w 1998 r. Było to przede wszystkim konsekwencją realizacji planów remontów i odbudowy popowodziowej oraz zadań w/w planu średnioterminowego. W 1999 r. zrealizowano zadania z trzech głównych programów odbudowy i modernizacji popowodziowej:

1. „Program natychmiastowych remontów popowodziowych z zakresu kanalizacji na terenie miasta Wrocławia” dofinansowywany pożyczką z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska.
2. „Projekt Likwidacji Skutków Powodzi z 1997” współfinansowany przez Bank Światowy.
3. „Program usuwania skutków powodzi” współfinansowany przez Rząd Szwecji.

Zadania objęte powyższymi programami traktowane są jako priorytetowe.

Ponadto realizowano uzgodniony z Gminą harmonogram głównych inwestycji kanalizacyjnych na terenie miasta. Obejmował on między innymi takie inwestycje jak:

- Wrocławska Oczyszczalnia Ścieków,
- Program „Bystrzyca”,
- Kolektor „Ślęza”.

Zadania te również wspomagane były przez zewnętrzne źródła finansowania (Budżet Państwa, NFOŚiGW, WFOŚiGW itp).

6.1. INWESTYCJE Z ZAKRESU POBORU WÓD

1. W 1999 r. zakończono oczyszczanie wszystkich stawów infiltracyjnych, dzięki czemu poprawiono warunki infiltracji wody do gruntu, a tym samym jakość surowca. Przedsięwzięcie było współfinansowane przez Bank Światowy.
2. Kontynuowano prace nad dekolmatacją studni oraz nad renowacją rowów doprowadzających wodę do stawów infiltracyjnych na terenach wodonośnych. Nowe studnie zastąpią istniejące, zakolmatowane i nie nadające się do dalszej eksploatacji otwory studzienne.
3. Opracowano dokumentację nowej pompowni wód infiltracyjnych „Radwanice” (50 000 m³/d) Realizacja całości inwestycji przewidziana jest na rok 2000. W najbliższej przyszłości pompownia będzie dostarczać wodę infiltracyjną do Zakładu Produkcji Wody „Na Grobli”, a w dalszej perspektywie również do ZPW „Mokry Dwór”.
4. W ramach pomocy Rządu Królestwa Szwecji po powodzi 1997 r. kontynuowano prace nad kompleksową modernizacją dwóch innych, podstawowych dla funkcjonowania całego systemu ujęć pompowni wody su-

rowej: pompowni Czechnica (dla ZPW „Mokry Dwór”) oraz Bierzany (dla ZPW „Na Grobli”). Całość prac zakończona zostanie w pierwszej połowie 2000 r. Pompownie będą całkowicie zautomatyzowane i przygotowane do pracy bezobsługowej.

Wszystkie omawiane działania w znacznym stopniu przyczynią się do poprawy dostarczanego do ZPW „Na Grobli” surowca, zwiększą jego ilość co poprawi ciągłość dostawy wody do miasta.

6.2. PRODUKCJA WODY

ZPW „Mokry Dwór”:

- prowadzono prace modernizacyjne sześciu osadników pokoagulacyjnych, przystosowujące konstrukcję osadników do zainstalowania mechanicznego systemu zgarniania osadu, który zostanie zainstalowany w 2000 r. Systematyczne zgarnianie i odprowadzanie osadów przyczyni się do poprawy właściwości organoleptycznych uzdatnianej wody,
- zmodernizowano układ rurociągów technologicznych dopływu i odpływu z osadników. Spowoduje to zmniejszenie strat wody w procesach uzdatniania,
- rozpoczęto budowę stacji dwutlenku chloru, który zastąpi dotychczasowy środek dezynfekcyjny (chlor), co już w 2000 r. wpłynie na poprawę smaku i zapachu wody,
- zrealizowano nowy rurociąg doprowadzający środki dezynfekcyjne do uzdatnianej wody. Opomiarowanie i regulacja dopływu do poszczególnych rurociągów technologicznych umożliwi precyzyjne prowadzenie końcowej dezynfekcji uzdatnianej wody,
- wyremontowano obiekt pompowni melioracyjnej (uruchomienie pompowni nastąpi w 2000 r.), która odprowadza wody gruntowe z enklawy Mokry Dwór oraz wody przelewowe z obiektów zakładu uzdatniania,
- zmodernizowano pompownię ścieków sanitarnych odprowadzającą ścieki z zakładu uzdatniania oraz z osady Mokry Dwór, w której wybudowano kanalizację. Obiekt poprawi odprowadzanie ścieków ze strefy bezpośredniej ochrony sanitarnej.

ZPW „Na Grobli”

W 1998 r. opracowano „Koncepcję modernizacji Zakładu Produkcji Wody „Na Grobli”, w wyniku której podjęto czynności mające na celu poprawę jakości wody, pewność dostaw oraz efektywność funkcjonowania Zakładu, poprzez:

- modernizację obiektów w Zakładzie (jako element kompleksowej modernizacji zgłoszony do finansowania w ramach funduszu ISPA),
- wykonanie instalacji do końcowej dezynfekcji wody przy użyciu dwutlenku chloru, co poprawi cechy organoleptyczne dostarczanej z Zakładu wody. Wrocławska instalacja należy do największych w kraju,

- rozpoczęto realizację bardzo ważnego zadania, z punktu widzenia bezpiecznej pracy Zakładu, instalację do neutralizacji chloru. ZPW „Na Grobli” znajduje się w centralnej części miasta i względy bezpieczeństwa należą do priorytetowych przy podejmowaniu decyzji o realizacji niektórych przedsięwzięć. Instalacja będzie nowoczesna i w pełni zautomatyzowana,
- w 2000 r. planowane jest wykonanie Pompowni Wody Czystej (zadanie współfinansowane przez Bank Światowy).

6.3. SIĘĆ WODOCIĄGOWA WROCŁAWIA

Nadrzędnym celem MPWiK jest zapewnienie mieszkańcom ciągłości dostawy wody, możliwie najwyższej jej jakości. Realizacja tego celu prowadzona była poprzez działania:

- czyszczenie i renowację rurociągów rozdzielczych i wyłożenie ich wykładziną cementową na osiedlach: Kuźniki, Stabłowice, Nowy Dwór, Pilczyce i Maślice (około 7,3 km sieci wodociągowej),
- czyszczenie sieci i wyłożenie jej przewodami polietylenowymi na osiedlu Kozanów oraz w centrum miasta, w rejonie Dworca Głównego i ul. Kazimierza Wielkiego (4 km rurociągów),
- przebudowę sieci wodociągowej na ulicach: Armii Krajowej, Piłsudskiego, Małachowskiego, Karkonoskiej, Powstańców Śląskich,
- realizację magistrali wodociągowej w ul. Teatralnej oraz wymianę sieci w ul. Kwidzińskiej,
- budowę trzech komór technicznych na magistralach wodociągowych. Komory te są jednym z elementów monitoringu sieci wodociągowej i ich budowa ma na celu dostarczanie na bieżąco informacji o ciśnieniu oraz ilości przepływającej wody. Umożliwią również okresową, dodatkową dezynfekcję wody za pomocą precyzyjnie dawkowanego podchlorynu sodu.

6.4. INWESTYCJE Z ZAKRESU KANALIZACJI I OCZYSZCZANIA ŚCIEKÓW

W 1999 r. kontynuowano prace inwestycyjne na terenie m. Wrocław w następującym zakresie:

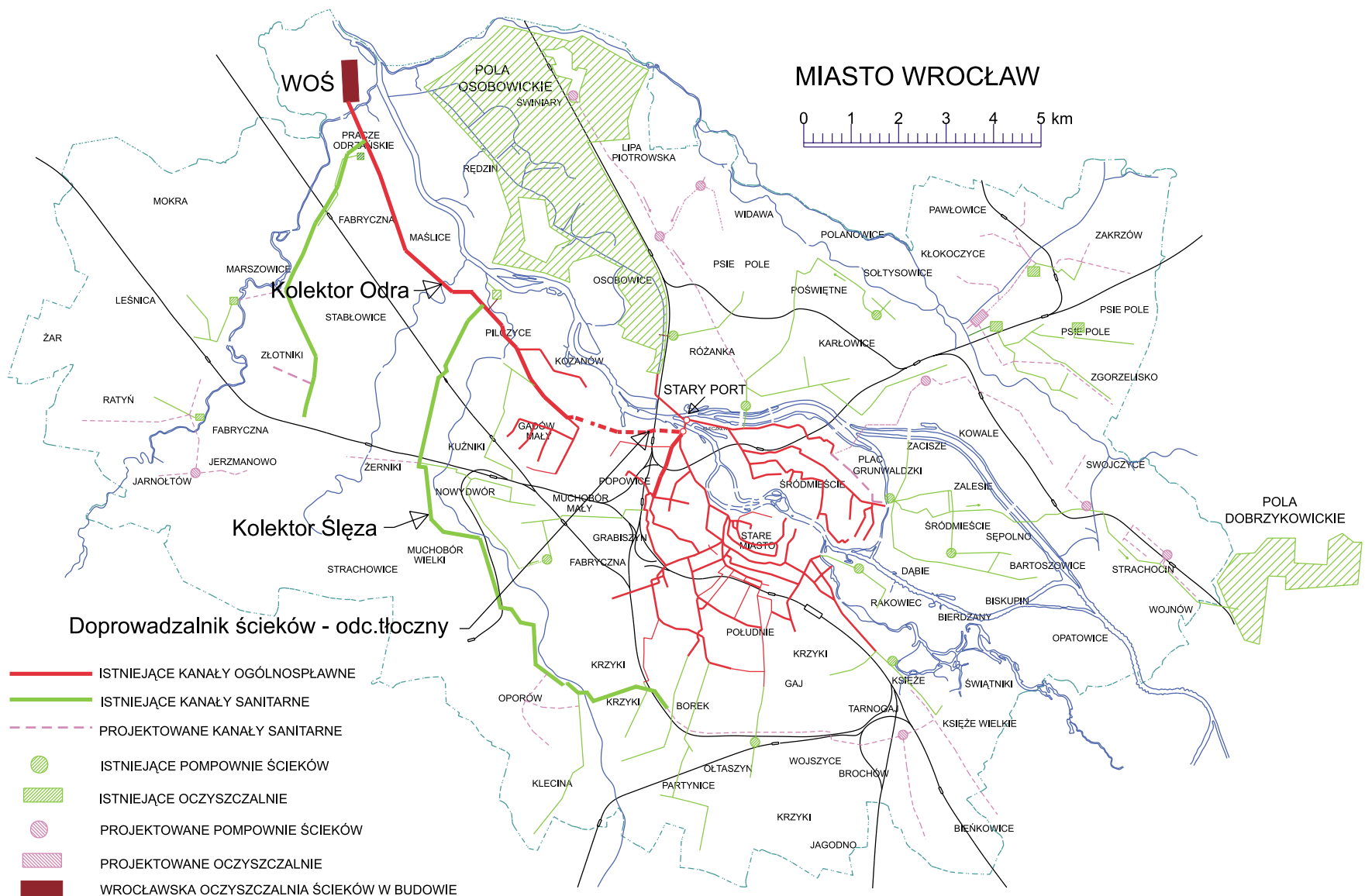
1. Sieć kanalizacyjna Wrocławia:

- kontynuowano budowę kolektora „Śleza”, który zbiera ścieki i odprowadza je poprzez kolektor „Odra” do Wrocławskiej Oczyszczalni Ścieków. Ścieki te, w ilości docelowej 30 000 m³/d, dociążą oczyszczalnię do nominalnej przepustowości. Realizacja obecnego odcinka ma na celu skanalizowanie południowo-zachodniej części miasta i przewidziana jest na lata 1999-2001. Następnym etapem budowy kolektora „Śleza” będzie skanalizowanie południowej i południowo-wschodniej części Wrocławia,
- zakończono budowę kanału tłocznego Dn=1200 mm, o długości 2,6 km, łączącego pompownię ścieków „Nowy Port” przy ul. Długiej z kolektorem „Odra”,
- w ramach programu „Bystrzyca” mającego na celu kompleksowe skanalizowanie Stabłowic, Złotnik oraz Leśnicy zakończono budowę magistrali w ul. Boguszowskiej i Złotnickiej. W 2000 r. zostanie zrealizowany kolektor w ul. Starogajowej oraz Kamiennogórskiej,
- ponadto dążąc do likwidacji pozostałych źródeł zanieczyszczenia wód i gleby, realizowana będzie budowa osiedlowych sieci kanalizacyjnych. Gmina Wrocław, wraz z MPWiK, opracowała program skanalizowania lewobrzeżnej części Wrocławia,
- w 1999 r. zlikwidowano zrzut ścieków do rzeki Odry poprzez „Rów Okn-1/1” (w 1999 r. 33 945 m³ ścieków) na skutek oddania do eksploatacji zakładowej oczyszczalni ścieków w „Chemiteksie” i odcięcia dopływu ścieków bytowo-gospodarczych do rowu,

Tabela II.6.1. Oczyszczalnie ścieków we Wrocławiu

L.p.	Oczyszczalnia ścieków	1998		1999		Odbiornik
		Ilość ścieków doprowadzanych na oczyszczalnię [m ³ /rok]	Ilość ścieków odprowadzonych do odbiornika [m ³ /rok]	Ilość ścieków doprowadzanych na oczyszczalnię [m ³ /rok]	Ilość ścieków odprowadzonych do odbiornika [m ³ /rok]	
1	Pola irygacyjne Osobowice	45 820 039	22 910 020	43 253 290	21 626 645	Odra
2	Wrocławska Oczyszczalnia Ścieków	8 007 882	8 007 882	8 150 269	8 150 269	Odra
3	Pola irygacyjne Dobrzykowice	1 429 400	771 876	841 300	454 302	Widawa
4	Leśnica	434 033	434 033	414 642	414 642	Bystrzyca
5	Pracze Odrz. ¹	55 388	55 388	-	-	Bystrzyca
6	Psie Pole	412 545	412 545	391 719	391 719	Widawa
7	Ratyń	119 774	119 774	125 751	125 751	Bystrzyca
	Razem	56 279 061	32 711 518	53 176 971	31 163 328	

¹działała do 1.07.98 r.

Rysunek II.6.1. Schemat modernizacji i rozbudowy systemu odbioru i oczyszczania ścieków

- uzyskane w 1999 r. pozwolenie wodno-prawne na odprowadzenie oczyszczonych ścieków z oczyszczalni „Pola Osobowickie” związane jest ze zmniejszeniem obciążenia pól irygacyjnych na skutek uruchomienia Przepompowni Nowy Port i biologicznej części WOŚ.

2. Wrocławskie Oczyszczalnia Ścieków

Realizacja WOŚ to przedsięwzięcie niezwykle ważne dla poprawy stanu sanitarnego miasta i ochrony środowiska naturalnego, niezmiennie zajmujące jedno z czołowych miejsc na liście priorytetowych zadań zarówno Gminy Wrocław jak i MPWiK. Wybudowanie i sukcesywne uruchamianie poszczególnych etapów Wrocławskiej Oczyszczalni Ścieków powoduje postępujący wzrost stopnia oczyszczenia ścieków.

W 2000 r. planowane jest zakończenie wyposażania poszczególnych ciągów oczyszczania biologicznego co pozwoli na oczyszczenie ścieków w stopniu gwarantującym redukcję dopływających zanieczyszczeń w zakresie 90-94% oraz rozpoczęcie rozruchu oczyszczalni. Rozruch zostanie przeprowadzony w dwóch etapach:

- dla 25 tys. m³/d w okresie od sierpnia do grudnia 2000 r.,
- dla całości oczyszczalni (po wybudowaniu przepompowni Nowy Port) na 90 tys. m³/d do grudnia 2000 r.

Budowa prowadzona jest zgodnie z przyjętym harmonogramem zakładającym zakończenie inwestycji w 2000 r. i uzyskanie efektu ekologicznego do 30.06.2001 r.

Rysunek II.6.2. Schemat Wrocławskiej Oczyszczalni Ścieków

